

SUÐURSTREYMOYAR JAVN- AÐARFELAG 40 ÁR Í DAG

Hóast javnaðarrorslan longu í seinastu öld reiðiliga fekk fótafesti í Norðanlondum, kunnu vit í Føroyum ikki tala um javnaðarrorslu fyrr enn í tjugunum — tó byrjanin stavar seg longu frá 1911, tá unglingar í Havn skipaðu seg í ung-sosialistafelag, men tí var ikki langt liv lagað — og tað er so í 1925, at fyrsta valfelag Føroyska Javnaðarflokksins verður stovnað.

Í dag 25. september eru liðin 40 ár síðani Suðurstreymoyar Javnaðarfelag varð sett á stovn, og samstundis eru 40 ár síðani fyrsta valfelag fyrri Javnaðarflokkin í Føroyum, varð stovnað. Tað hava frammanundan verið javnaðarfólk í Føroyum, tey vóru tó ikki skipað í valfelag, men nokur ár frammanundan høvdu ungir menn

Jóan Petur Davidsen

í Havn tikið seg saman í ung-sosialistafelag, teir hildu tjakfundir, hildu bløð, sosialistisk tíðarrit og bókur, og vóru sofeidis pionerararnir, og sum slikir komu teir eisini at merkja ta hvössu mótstöðu, javnaðarmenn allastaðir hava fingið, tá sosialisman hevur vundið fótafesti. Men ikki fyrr enn í 1925 kunnu vit tala um nakran skipaðan javnaðarpolitikk í Føroyum, hóast grannar okkara longu fyrri 50 árum undan vóru komnir

Jacob M. Mouritsen

so langt áleiðis, at teir høvdu skipað seg í valfelag og flokk. Nokur ár frammanundan komu tey fyrstu fakfeløgini í Føroyum, tað vóru oftast teir somu mennir ið stovnaðu fakfeløgini, sum seinni komu at standa sum organiserarir javnaðarmenn.

SOSIALISMAN FÆR FÓTAFESTI

Ein tann fremsti — og fyrsti — ið var kendur var sum sosialistur, var Jóan Petur Davidsen á Sandi. Jóan Petur hjá Kittu. Hann hevði á ungum árum verið burturi, og hevði har nomið kunnleikan

Joen Hendrik Rubeksen

til tann sosialistisk politikkinn, og nú hann kom heimaftur, royndi hann saman við øðrum monnum at virka fyrri sosialismuni.

Jóan Petur lærði sosialismuna at kenna meðan hann var uttanlands, men av einum landsmanni.

Men tað kostaði tá at standa á

Trond Hansen

odda. Tað var ikki »populert« at vera sosialistur. Tað kom Jóan Petur Davidsen at ásanna. Hann fekk greið beskeð frá arbeiðsgevara sinum, gavst hann ikki við at tala um sosialismuna, mátti hann fara úr starvinum — og Jóan Petur valdi sosialismuna og mátti tí rýma úr Havn.

Tað er einki at ivast í, at ung-

sosialistafelagið hevur verið tann neistin, ið kveikti liv í felagið. Flestu av teimum, ið stovnaðu felagið eru enn á livi, og hjá teimum man vera mangt og hvat at minnst afturat.

STOVNANIN

Stovnandi fundurin varð hildin úti í Tinganesi, í »forhenværende købmand A. W. Skibsteds kontor«, stovnararnir vóru 10 í tali og vóru teir allir, sum gerðabókin sigur frá, yvir 25 ár, uttan ein.

Stovnarar vóru: Mourtentius Viðstein, form. Anton Andréson, skrivari. Frits Hansen, kassameistari, (i Pætursastovu)

Hans Jacob Jacobsen

Georg Rubeksen, nevndarlímur Johannes Hansen, Glashegg, nevndarlímur (hjá Gynnu) Poul Johs. Hansen, (Eiðis P. J.) Johannes Krogh Johannes Guttesen (Johannes hjá Gutta Jens) Chr. Guttesen (Kisan) Joen Chr. Andreasen (Kristian hjá Rakuli).

Men tað vardi ikki leingi áðrenn tey vóru fleiri, ið tóku lut í felagsarbeiðnum og gjordust límir. Tað kundu verið nevndir fleiri, menn sum C. V. Fossaa, sáli, Hans B. Arge, Jákup í Snikkarastovu, sum nógv árin sat sum nevndarlímur og skrivari. Jóan Hendrik hjá Mouritsi, Diaba í Funningsstovu fyrri at nevna nakrar.

STRÍÐSAR

Ikki vóru tað lættar tíðir hjá felagnum fyrstu tíðina frameftir. Tað vóru teir somu trupulleikar, sum kennast allastaðir, tá sosialisman, javnaðarrorslan, tekur seg upp. Mótstöðan var ofta so hörð og ónerislig, at menn bert fyrri ikki at missa breyði valdu ikki at standa sum límir, ella tóku seg burturúr felagsskapinum. Tað hendi eisini, at tað gekkst strítið bert at fáa stillarar til lista.

Men felagið hevur tó øll árin — hóast aftur á hond hevur gingist viðhvørt — verið eitt hiit mest

livandi politiska felagið í Havn. Fundir hava mangan verið harðir, menn hava borið fram sínar áskoðarnir, og eisini hevur tað hent, at menn fóru av fundi, so minnst afturat.

Poul Karbech Mouritsen

rúkandi ósamdir, kundu teir vera, áskoðanir hava borið saman.

RINGFELAGIÐ

Longu í 1927 verður samtykt at fáa ein ringfelagsskap fyrri øll javnaðarfelag í Føroyum. Tey vóru tá í Havn, á Tvøroyri, í Vági og á Sandi. Á fundi 19. oktober 1927 verður avgjørt at ringfelagið skal gerast límur í Dansk Socialdemokratisk Forbund. Men ósemja var og serliga er tað umboðsmaðurin fyrri Trongisvág, Th. M. Strøm, ið er imóti.

Samtykt verður so við 7 atkvøðum fyrri og 4 imóti at innlimna ringfelagið í forbundið. J. P. Davidsen varð valdur formaður fyrri Ringfelagið, men samtyktin um at

Magnus Tórshem

líma seg inn varð ongatíð framd. Fleitta óivað orsakað av, at menn hava verið sera ójavnir í áskoðanum sinum.

LOGTING OG BYRÁÐ

Øll árin síðani Suðurstreymoyar Javnaðarfelag varð stovnað hevur felagið havt lista, bæði til býráð og logting, tó hevði felagið í einum tíðarbili ongan lista til býráð, av tí at Havnar Arbeidsmannafelag hevði lista, og felagið avgjordi at styðja henda lista. Frá 1940—52 er J. P. Henriksen valdur á hesum lista.

Ta einu ferðina, tá listi varð gjørdur til býráð, tað var í fyrstu tíðini, hendi tað, at listin ikki varð góðkendur.

Valdir í býráðið á lista Javnaðarmanna hava hesir verið:

Jacob M. Mouritsen	1932—40
J. P. Henriksen	1940—
Magnus Tórshem	1952—60
Edv. Lindenskov	1960—64

Á LOGTING

Mourtentius Viðstein	1928—1932
Trond Hansen	1936—1939

(hann doyði)

J. P. Henriksen	1939*
J. Lindenskov	1958—

Edvard Lindenskov

FORMENN

Formenn felagsins hava verið hesir:

M. Viðstein	1925—1934
Poul K. Mouritsen	1934—1936
Hans J. Jacobsen	1936—1939
(Heðin Brú)	
J. P. Henriksen	1939—1965
J. Lindenskov	1965—

TJÓÐSKAPARSPURNINGAR

Í spurninginum um tjóðskaparmál — málspurninginum, flaggspurningingurin og rikisfelagsspurningurin við Danmark — hevur felagið havt sína greiðu stóðu, sjálvt

Andreas Hansen

um tað eisini í hesum hava verið mótstriðandi áskoðanir — og tað vóru eisini teir, sum sogdu seg úr felagnum vegna stóðutakan javnaðarmanna t.d. í flaggspurninginum. Eitt av teimum fyrstu húsum í Havn, sum flaggaði við feroyska flagginum, var hjá Jákupi í Snikkarastovu.

FØROYSKT ELLA DANSKT

Tá flokkurin fekk blað sitt varð nógv talað um hvørt skrivast skuldi á danskum ella á feroyskum, eisini tá felagið í 1933

*) tilsamans í 10 ár